

Joanna Bierówka

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Strategie dotarcia do wiarygodnych informacji za pośrednictwem Internetu stosowane przez osoby dorosłe¹

Strategies for obtaining reliable information via the Internet used by adults

Streszczenie

Artykuł poświęcony jest kwestii wykorzystania Internetu w procesie poszukiwania informacji, a zwłaszcza procedur, jakie stosują jego dorośli użytkownicy w celu dotarcia do informacji wiarygodnych. Problematyka ta odnosi się do zagadnienia kompetencji komunikacyjnych, od którego wychodzę w swoich rozważaniach. Następnie przedstawiam wyniki zrealizowanych przeze mnie badań w ramach projektu „Internet jako narzędzie zdobywania wiedzy i pozyskiwania informacji”. Badania miały charakter ankietowy. Analizie poddano 705 kwestionariuszy. Respondentami byli rodzice dzieci z miejskiej i wiejskiej szkoły podstawowej. Oceniali oni m.in. wiarygodność informacji zamieszczonych w sieci, a także swoje umiejętności w zakresie ich wyszukiwania. Wypowiadali się na temat istotności stosowania rozmaitych procedur zapewniających dotarcie za pośrednictwem Internetu do informacji wiarygodnych oraz deklarowali, jakie procedury sami stosują w tym celu. Analizując wyniki badań, brałam pod uwagę takie cechy respondentów, jak: płeć, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie, zamożność i wykonywany zawód, zakładając, że różnicują one deklarowane postawy i opinie.

---

¹ Publikacja powstała w ramach zadania realizowanego z działalności statutowej nr WPiNH/DS/1/2013-KON.

Słowa kluczowe: informacja, wiarygodność, kompetencje komunikacyjne, kompetencje informacyjne.

Summary

The article is devoted to the issue of the Internet use in the process of searching for information, in particular to the procedures employed by adult users in order to obtain reliable information. This issue relates to the matter of communication skills, which are the basis for my reflections herein. As the next step, I present the results of research carried out by me as a part of the project: "Internet as a tool for acquiring knowledge and information". The research was conducted in a form of a survey. 705 questionnaires were analysed. The respondents were parents of children from an urban and a rural elementary school. Among other things, they assessed the reliability of the information posted on the Web, as well as their own searching skills. They spoke out the significance of using various procedures to ensure that the pieces of information obtained on the Internet are reliable. They also named the procedures they use for this purpose. While analysing the results, I took into account such characteristics as gender, age, place of residence, education level, wealth and occupation of the respondents, assuming that these factors may differentiate declared attitudes and opinions.

Keywords: information, reliability, communication skills, information skills.

Zawarte w tym artykule rozważania dotyczą kwestii wykorzystania Internetu w procesie poszukiwania informacji, a zwłaszcza procedur, jakie stosują jego użytkownicy w celu dotarcia do informacji wiarygodnych. Odnoszę się tu do realizowanych od 2013 roku badań własnych, w ramach których skierowałam ankietę do rodziców uczniów dwóch szkół podstawowych – wiejskiej i miejskiej. Moim założeniem było dotarcie do tzw. cyfrowych imigrantów, czyli osób, „[...] które urodziły się i przeżyły znaczną część swojego życia przed rewolucją cyfrową” (cyt. za: Pyżalski 2011, s. 26). Wydaje się, że ta grupa wiekowa nie jest badana tak chętnie, jak dzieci, młodzież czy nawet seniorzy, a to właśnie osoby w wieku około 30–50 lat są obecnie odpowiedzialne za kształt polskiego społeczeństwa. Opisana tu procedura doboru próby miała zagwarantować dotarcie do środowiska możliwie najbardziej zróżnicowanego, ponieważ na etapie szkoły podstawowej proces selekcji dzieci ze względu na pozycję społeczną rodziców jest stosunkowo najmniejszy, w szczególności dotyczyło to szkoły wiejskiej, która była jedyną w badanej miejscowości.

Jedną z najistotniejszych aktywności człowieka jest poszukiwanie informacji niezbędnych do organizowania swojej egzystencji. W procesie tym ważne wydaje się stosowanie procedur, które gwarantują dotarcie do informacji najwyższej jakości. Współcześnie ważnym narzędziem wykorzystywanym do tego celu stał się Internet. Wielu użytkowników deklaruje, że jest on dla nich głównym źródłem informacji, inni preferują bardziej tradycyjne źródła, a jeszcze inni poszukując informacji, nie korzystają z niego wcale². Dodać można, że osoby nieużywające Internetu często stają się odbiorcami treści, które na jednym z etapów tworzone były na podstawie jego wykorzystania.

Analitycy zajmujący się funkcjonowaniem człowieka w dobie rozwoju technologii informacyjnych i komunikacyjnych podkreślają, że sam dostęp do informacji przestał być głównym problemem. Istnieją ogromne bazy danych, cyfryzacji ulegają kolejne zasoby, a mechanizmy cenzury treści czy utajniania informacji zawodzą. Jak pisze Kazimierz Krzysztofek:

Web 2.0 pozwala na uniezależnienie jednostek od nowoczesnych instytucji tworzących informacje i wiedzę oraz kontrolujących ich obieg [...] Gdyby szukać obecnie jednej silnej tendencji to jest nią z pewnością społeczna produkcja zawartości w sieciach (Krzysztofek 2012, s. 50).

Cytowany tu autor przedstawia łatwość dostępu informacji w hasle *network vs. legwork*. Szybciej znajdziemy informację w sieci, niż dotrzemy do niej, idąc pieszo. Rodzi się tu jednak istotny problem. Zawieszeniu procedur kontrolowania obiegu informacji towarzyszy brak procedur kontrolowania ich jakości, istotności i przydatności³. Taki stan rzeczy można rozpatrywać jako wolność wyboru własnej drogi, wolność od narzucania określonego obrazu świata i interpretacji faktów z określonej perspektywy. Przyrost wolności, jak przypomina Zygmunt Bauman (2000, s. 9), wiąże się jednak zawsze ze wzrostem ryzyka. Powoduje konieczność samodzielnego zmierzenia się ze skutkami własnych wolnych wyborów. Obecnie coraz częściej podjętych na podstawie samodzielnie odnalezionych w sieci informacji.

Tak więc w ogromie dostępnych danych kluczowe wydają się umiejętności związane z ich segregacją i oceną⁴. Refleksja ta stała się podstawą do określenia zadań edukacji medialnej m.in. jako:

² Zob. m.in. World Internet Project Poland 2013, s. 73–74.

³ Problem ten został wieloaspektowo przedstawiony w filmie *Prawda według Wikipedii*, w którym swoje zastrzeżenia wobec jakości treści współtworzonych przez użytkowników Internetu, (czego sztandarowym przykładem jest bardzo popularna jako źródło informacji Wikipedia) przedstawiają m.in. Robert McHenry – redaktor naczelny encyklopedii Britannica oraz Larry Sanger, pomysłodawca Wikipedii. Ostatni z wymienionych zdystansował się od projektu w obecnym kształcie (van Veelen 2008).

⁴ W związku z określoną tu tematyką używa się różnych pojęć takich, jak: wiedza, umiejętności, kompetencje lub kompetencja komunikacyjna, medialna, informacyjna lub medialna

- a) umożliwienie wszystkim ludziom dostępu do mediów, które są potencjalnym narzędziem rozumienia społeczeństwa i udziału w życiu demokratycznym;
- b) rozwijanie umiejętności krytycznej analizy przekazu, zarówno informacji, jak i rozrywki; c) popieranie produkcji, kreatywności i interaktywności na różnych płaszczyznach komunikacji medialnej (Ogonowska 2013, s. 15).

Ze względu na poruszaną tu tematykę należy skoncentrować się na punkcie drugim. W tym celu pragnę odnieść się do projektu „Dzieci Sieci”, w ramach którego przeprowadzono dwie edycje badań kompetencji komunikacyjnych dzieci i młodzieży. Projekty te oparte były na skonstruowanym przez badaczy modelu kompetencji związanym z korzystaniem z Internetu. Wykaz tych kompetencji podzielono w sposób, który koresponduje z przedstawionymi zadaniami edukacji medialnej. Obejmuje on standardy odnoszące się do trzech obszarów zachowań komunikacyjnych: zachowania informacyjne, zachowania produkcyjne, życie w Internecie. Umiejętność dotarcia do wiarygodnych informacji za pośrednictwem Internetu mieści się głównie w standardzie pierwszym i drugim, które składają się na obszar zachowania informacyjnego. Standard pierwszy: sprawne i skuteczne docieranie do informacji rozciąga się m.in. na odnajdywanie, wybieranie i ocenianie źródła informacji. Autorzy podają tu przykładowe kryteria oceny informacji wyszukanej w sieci: zawiera zdjęcia w dużej rozdzielczości, znajduje się w domenie edu lub gov, posiada duży wybór plików, zawiera zasoby, które można wykorzystać nieodpłatnie. Standard drugi odnosi się do krytycznej oceny informacji. Zdaniem autorów mówimy o niej, gdy użytkownik Internetu: a) rozumie treść komunikatu; b) odnajduje, wybiera i ocenia informacje (pod kątem aktualności, dokładności, ważności, wiarygodności źródła: [autor, domena, instytucja sprawcza, autorytet nauczyciela – J.B.], wszechstronności); c) decyduje, co jest faktem, a co opinią; d) rozróżnia treści reklamowe od niereklamowych (Siuda i in. 2013, s. 135–146).

Innym ważnym projektem, do którego należy odnieść się, podnosząc kwestię kompetencji medialnych, jest *Katalog kompetencji medialnych i informacyjnych* opracowany przez Fundację Nowoczesna Polska (Górecka 2012). Szczególną uwagę poświęcono tam kompetencjom medialnym osób dorosłych, określając dla nich trzy poziomy zaawansowania: minimalny, optymalny i mistrzowski. Pierwszy ma gwarantować uczestniczenie w życiu społecznym za pośrednictwem mediów. Drugi poziom to nie tylko używanie mediów, ale także współtworzenie medialnej rzeczywistości. W końcu poziom mistrzowski „[...] pozwala na wywoływanie zmian i wywieranie wpływu na rzeczywistość przez media” (Górecka 2012, s. 10). Ka-

---

i informatyczna czy też informacyjna. Nie podejmuję się tu definiować ani porządkować tych określeń, odsyłając czytelnika do podręcznika Agnieszki Ogonowskiej *Współczesna edukacja medialna: teoria i rzeczywistość* (Ogonowska 2013).

talog obejmuje osiem pól tematycznych. Z punktu widzenia tego opracowania istotne jest przede wszystkim pole pierwsze – korzystanie z informacji. Autorzy katalogu zwracają uwagę, że kategoria ta odnosi się do koncepcji kompetencji informacyjnych, które definiuje się jako

[...] zespół wiedzy i umiejętności warunkujących efektywne korzystanie z zasobów informacyjnych, od momentu rozpoznania luki informacyjnej, przez zdefiniowanie potrzeby informacyjnej, wybór źródeł informacji, wyszukanie w nich pożądaných wiadomości i krytyczną ich ocenę, aż po wykorzystanie ich w swojej pracy i przedstawienie odbiorcom w odpowiedniej formie (Górecka 2012, s. 12).

W nawiązaniu do tej definicji przedstawiony został w katalogu zespół wiedzy i umiejętności pozwalający na sprawne korzystanie z zasobów informacyjnych. Obejmują one następujące cztery obszary: źródła informacji, ich wyszukiwanie, krytyczna ocena źródeł i informacji, wykorzystanie informacji i zarządzanie nią – dla osób dorosłych na trzech opisanych tu wcześniej poziomach zaawansowania (Górecka 2012, s. 30).

Opisane powyżej katalogi przedstawiają pewne oczekiwania i preferencje. Poniżej na podstawie badań własnych pragnę pokazać, jakie działania faktycznie podejmują osoby poszukujące informacji za pośrednictwem Internetu, aby dotrzeć do tych, które są najbardziej wiarygodne. Na wstępie opisałam już sposób doboru próby. Nie gwarantował on oczywiście jej reprezentatywności, a raczej miał na celu pokazać różnorodne praktyki stosowane w interesującym nas obszarze. W obydwu szkołach, które objęłam swoim badaniem, uczyło się nieco ponad 600 osób, tak więc do ich rodziców w maju 2014 roku trafiło 1200 kwestionariuszy. Ostatecznie udało się zebrać 705 takich, które nadawały się do analizy, a 627 osób zadeklarowało, że korzysta z Internetu, poszukując informacji, przy czym wśród nich znajdowało się 346 respondentów zamieszkujących miasto i 281 wieś. Spośród 78 osób niekorzystających 62 były ze wsi, a 16 z miasta. Rozkład cech społeczno-demograficznych nie jest zaskakujący. Zarówno na wsi, jak i w mieście dominują osoby pomiędzy 30. a 50. rokiem życia. 321 osób w wieku 30–39, natomiast 269 w wieku 40–49. Kobiety są w próbie nad-reprezentowane – obejmowała ona 384 kobiety i 297 mężczyzn⁵. Badani z miasta byli lepiej wykształceni i mieli wyższe dochody niż badani ze wsi. Wszystkie dalsze dane dotyczą tych użytkowników, którzy korzystali z Internetu, poszukując w nim informacji⁶.

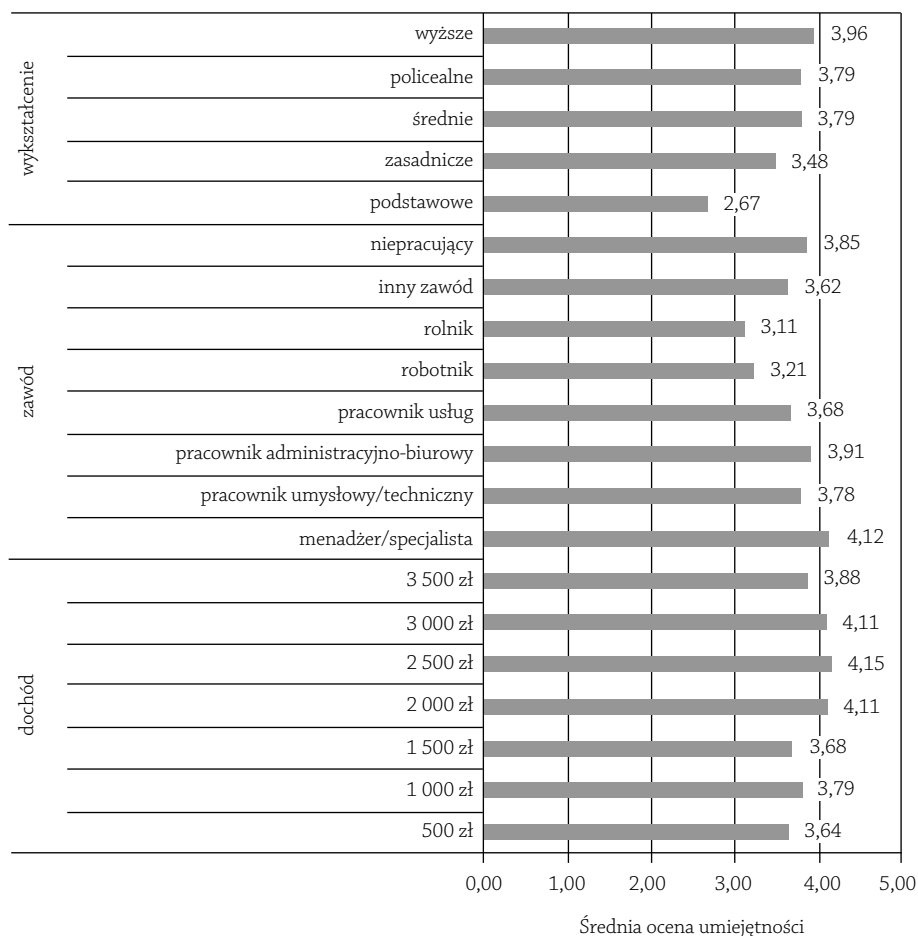
⁵ 24 osoby nie podały płci.

⁶ Używając określeń badani, respondenci itd. w dalszej części tekstu, mam na myśli tylko te badane osoby, które korzystają z Internetu, poszukując w nim informacji.

Zapytałam respondentów o to, na ile ich zdaniem wiarygodne są informacje pozyskiwane przez Internet? Oceniali to na skali, gdzie 1 oznaczało niewiarygodne, a 5 wiarygodne. Średnia ocena wiarygodności wynosiła 3,54. Jakie kategorie użytkowników były skłonne oceniać najwyżej wiarygodność treści w sieci? Zaufanie malało z wiekiem – średnia dla respondentów poniżej 30. roku życia kształtowała się na poziomie 3,65 i malała w każdej grupie wiekowej, z kolei dla respondentów powyżej 60. roku życia wynosiła 3,2. Najmniejsze zaufanie do treści pochodzących z Internetu miały osoby z najniższym wykształceniem – 2,89, a największe z wykształceniem średnim (3,61). Miejsce zamieszkania ani płeć nie była tu znacząca. Biorąc pod uwagę zatrudnienie badanych, wyróżniali się jedynie rolnicy, szczególnie nieufni wobec Internetu jako źródła informacji (3,22). Podsumowując, najniżej wiarygodność informacji pozyskiwanych za pośrednictwem Internetu oceniały osoby starsze, słabiej wykształcone i rolnicy. Próbuując odnaleźć przyczyny takiego stanu rzeczy, można odnieść się do kwestii kompetencji, o których pisałam na początku. Można założyć, że osoby, które je posiadają, w większym zakresie potrafią po prostu odnaleźć wiarygodne informacje.

W związku z powyższym moje kolejne pytanie dotyczyło samooceny pod względem umiejętności poszukiwania informacji w sieci. Respondenci posługiwali się tu skalą, gdzie 1 oznaczało brak umiejętności, a 5 wysokie umiejętności. Średnia ocena była dość wysoka i wynosiła 3,81. Ocena ta spadała z wiekiem – w kategorii 30–39 lat równała się 3,88, w kategorii 40–49 3,72, a w kategorii 50–59 3,51. Mężczyźni oceniają swoje umiejętności poszukiwania informacji w sieci nieco wyżej niż kobiety (kobiety 3,76, mężczyźni 3,89). Bardziej krytycznie postrzegali siebie pod tym względem rodzice ze wsi niż z miasta (odpowiednio 3,65 i 3,94). Szczególnie ważną zmienną różnicującą wypowiedzi okazało się – jak można się było tego spodziewać – wykształcenie. Ocena rosła wraz z poziomem wykształcenia. Osoby z wykształceniem podstawowym oceniały siebie średnio na ocenę 2,67, a respondenci z wykształceniem wyższym na ocenę 3,96. Inną ważną zmienną był wykonywany zawód. Robotnicy i rolnicy oceniaли siebie najbardziej krytycznie pod omawianym względem (3,23 i 3,11), natomiast najwyższą średnią samooceny uzyskali przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści (4,12). Niższy dochód respondentów korespondował także z krytycyzmem wobec własnych umiejętności. Szczegóły dotyczące samooceny uzyskiwanej przez poszczególne kategorie związane z wykształceniem, wykonywanym zawodem i dochodem pokazuje wykres 1.

Wykres 1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jak ocenia Pani/Pan swoje umiejętności poszukiwania informacji w Internecie? Proszę ocenić to na skali, gdzie 1 oznacza „brak umiejętności”, a 5 oznacza „wysokie umiejętności” (średnia ocen)

Źródło: wszystkie dane zamieszczone w wykresach opracowano na podstawie badań własnych.

Podstawowe pytania z punktu widzenia poruszanej w artykule tematyki dotyczyły procedur, które mają gwarantować dotarcie do wiarygodnych informacji za pomocą Internetu. Ankieta zawierała listę takich procedur. Respondenci mieli za zadanie ocenić – przy użyciu pięciopunktowej skali, gdzie 1 oznaczało wcale nieważne, a 5 bardzo ważne – istotność każdej procedury. Następnie ich zadaniem było podkreślenie tych procedur, które sami stosują (dowolną liczbę). Zaprezentowana lista powstała na podstawie dwóch źródeł. Pierwsze z nich to literatura przedmiotu, m.in. przedstawionych już katalogów kompetencji oraz zaleceń dotyczących poszukiwania informacji w sieci

i ich oceny. Ponadto odniosłam się także do moich wcześniejszych badań, w których podobne pytanie miało charakter otwarty. Wcześniejsze badanie służyło przede wszystkim stworzeniu obecnego kwestionariusza. Respondenci deklarowali w nim bardzo często, że oceniając wiarygodność informacji pozyskiwanych w sieci, kierują się własną wiedzą (rozumem) i intuicją (Bierówka 2009). Nie jest to raczej procedura polecana przez specjalistów, sądziłam więc, że jej wybór będzie świadczył raczej o niskiej kompetencji badanych w tym zakresie i korespondował z niskim wykształceniem, starszym wiekiem, zamieszkaniem na wsi oraz zawodem klas niższych. W obecnej edycji badania pytanie było półotwarte, ale respondenci nie korzystali z możliwości dodania własnych odpowiedzi.

Wykres 2 przedstawia średnią ocen w pytaniu o istotność przedstawionych procedur. Natomiast wykres 3 ukazuje procedury faktycznie stosowane przez respondentów. Ponadto spośród 627 osób, które deklarowały, że wykorzystują Internet, docierając do informacji, 270 osób nie zaznaczyło żadnej stosowanej przez siebie procedury zapewniającej im dotarcie do informacji wiarygodnych. Częściowo mogło to wynikać z nieuwagi podczas wypełniania kwestionariusza, jednakże ewidentnie wiele osób nie stosuje żadnej procedury weryfikacji informacji.

Wykres 2. Średnia ocena ważności poszczególnych sposobów postępowania w celu dotarcia do wiarygodnych informacji dostępnych w Internecie (skala pięciopunktowa, gdzie 1 = nieważne, 5 = bardzo ważne)

Wykres 3. Sposoby postępowania stosowane przez respondentów w celu dotarcia do wiarygodnych informacji w Internecie.

Jak widać, deklarowane zachowania respondentów korespondują z ich świadomością co do istotności poszczególnych procedur. Badani sądzą, że poszukując wiarygodnych informacji, należy korzystać z oficjalnych stron różnych instytucji, kierować się własną wiedzą, intuicją oraz porównywać informacje z różnych stron. Deklarują także, że tak właśnie czynią. Na czwartym i piątym miejscu na obu listach widnieje kierowanie się aktualnością publikacji oraz ocenianie, w jakim celu powstał tekst. Następnie kolejność wymienianych procedur jest już różna. Oba wykresy zamyka procedura: omawianie pozyskanych informacji z innymi. Odnosząc się tylko do procedur stosowanych – co jest istotniejsze, jeśli chcemy opisać praktyki użytkowników Internetu – można stwierdzić, że najpopularniejsze procedury wydają się najmniej angażujące. Takie, które można stosować na bieżąco w trakcie wyszukiwania. Pierwsze cztery procedury zdecydowanie dominują. Pozostałe stosuje nieco ponad 1/7 respondentów lub mniej. Wymagają one – i może być to przyczyna ich mniejszej popularności – albo dodatkowego zaangażowania, albo wyższego zakresu kompetencji.

Szczególnie intrygującą procedurą jest kierowanie się własną wiedzą, intuicją w poszukiwaniu wiarygodnych informacji w Internecie. Skuteczność kierowania się własną wiedzą – jako procedura docierania do informacji wiarygodnych – zależy od jej poziomu. Niemniej jednak poleganie w tej materii jedynie na sobie nie wydaje się – jak już pisałam – profesjonalne. Okazuje się jednak, że tę odpowiedź zaznaczali chętniej respondenci z miasta niż ze wsi (odpowiednio 36% i 22% z nich), raczej

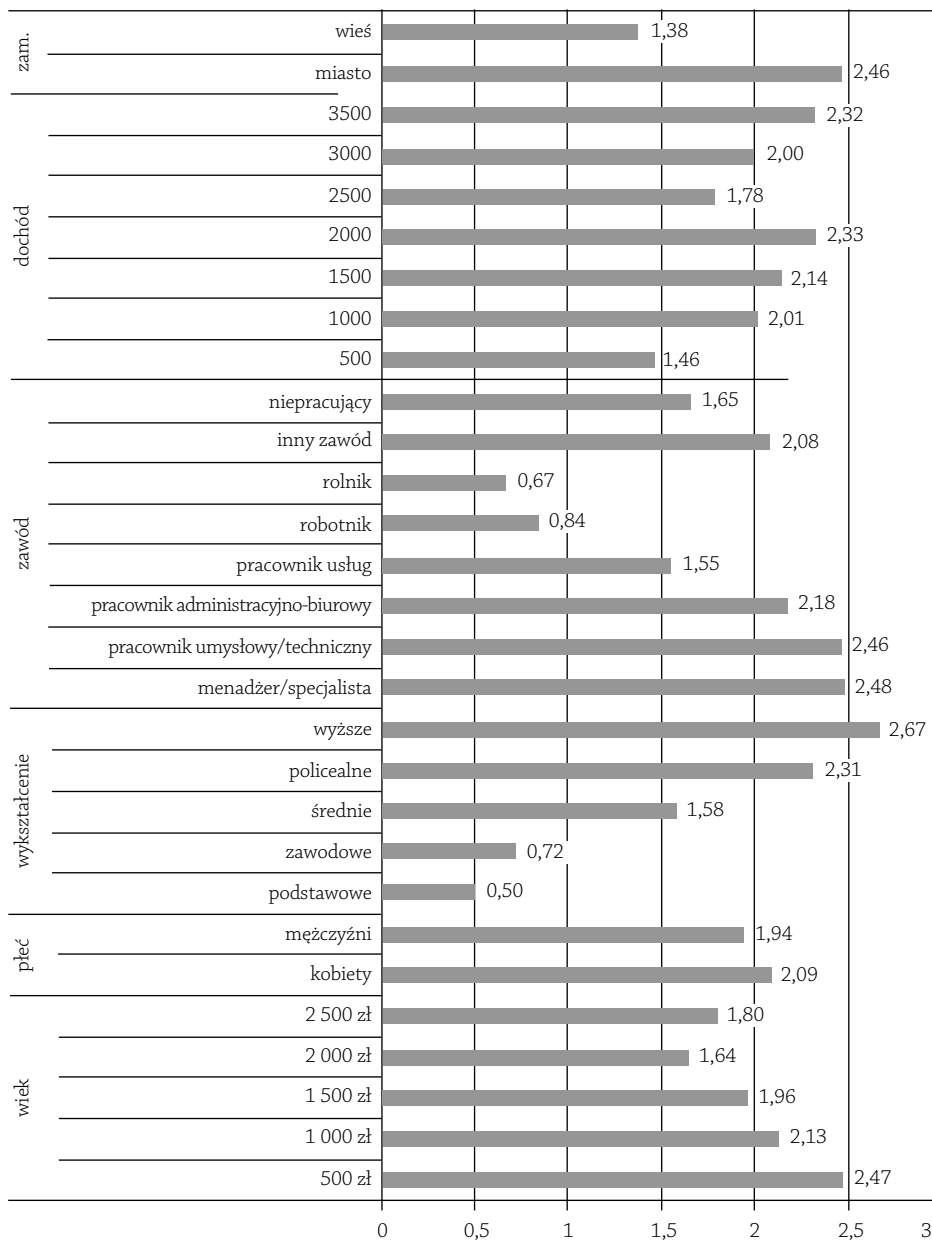
pracownicy umysłowi, specjaliści i pracownicy biurowi (odpowiednio 37%, 34%, 31% z nich) niż robotnicy i rolnicy (22% w obu kategoriach), wykształcenie miało tu również znaczenie. 35% osób z wyższym wykształceniem wybrało tę odpowiedź (w pozostałych kategoriach: policealne 41%, średnie 27%, zasadnicze 16%, podstawowe 20%). Jak widać, wyniki te są zdecydowanie odmienne od oczekiwanych przeze mnie. Można więc postawić hipotezę, że wiara w swoje kompetencje mogła być u respondentów uzasadniona, ponieważ wyrażały ją osoby lepiej wykształcone, młodsze, wykonujące zawody wymagające posiadania różnego rodzaju kwalifikacji oraz mieszkające w mieście⁷.

Jak już podkreśliłam, 270 osób spośród 627 nie zaznaczyło żadnej procedury, którą stosowałoby w celu dotarcia do wiarygodnych informacji w sieci. Czy liczba stosowanych procedur powiązana była z cechami społeczno-demograficznymi? Okazuje się, że liczba ta maleje z wiekiem, rośnie z wykształceniem, jest wyższa pośród badanych z miasta niż pośród badanych ze wsi oraz wyższa pośród tych respondentów, którzy reprezentują zawody klasy średniej niż pośród robotników i rolników. Czyli rozkład przedstawia się podobnie jak w analizowanym powyżej pytaniu. Szczegółowe dane przedstawione zostały na wykresie 4.

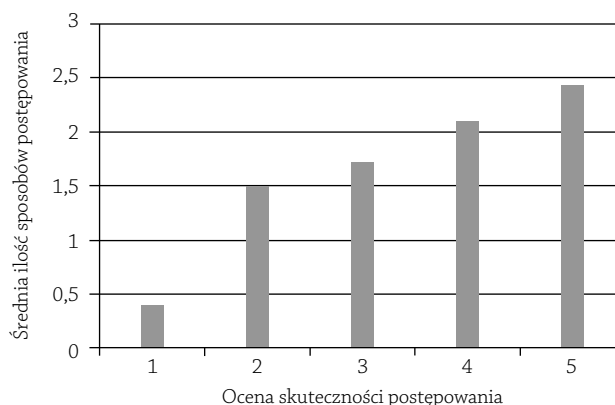
Jak pisałam we wstępie, poszukiwanie informacji jest niezwykle istotną aktywnością człowieka, która pozwala mu organizować swoją egzystencję, w tym zwiększać skuteczność własnych działań. Internet może tu być bardzo pomocnym narzędziem, lecz korzystanie z niego wymaga posiadania odpowiednich kompetencji, które m.in. pomogą użytkownikom dotrzeć do informacji wiarygodnych. Można zakładać, że posiadanie tych kompetencji przejawia się w liczbie procedur, które stosuje się, docierając do nich. Zapytałam więc moich respondentów, czy dzięki wykorzystaniu Internetu do poszukiwania informacji czują się bardziej skuteczni w swoim działaniu. Oceniali oni to na skali, gdzie 1 oznaczało zdecydowanie nie, a 5 zdecydowanie tak. Następnie analizowałam odpowiedzi na to pytanie z perspektywy średniej ilości procedur stosowanych do weryfikacji informacji. Wykres 5 pokazuje uzyskane wyniki. Jak widać, ci respondenci, którzy stosują więcej procedur w celu dotarcia do wiarygodnych informacji, oceniają wyżej skuteczność działań podjętych na podstawie informacji pozyskiwanych z sieci.

⁷ Analizy praktyk związanych z korzystaniem z nowych technologii oraz skutków tego korzystania pokazują, że wymienione tu cechy nie tylko korespondują z użytkowaniem Internetu w ogóle, ale także z jego bardziej umiętnym wykorzystaniem (por. Dominik Batorski w kolejnych edycjach *Diagnozy społecznej*, a zwłaszcza Batorski 2013, s. 328–341).

Wykres 4. Średnia liczba sposobów postępowania stosowanych przez respondentów w celu dotarcia do wiarygodnych informacji w Internecie

Wykres 5. Średnia ilość sposobów postępowania w celu dotarcia do wiarygodnych informacji w sieci, w zależności od oceny skuteczności działań podjętych na podstawie informacji pozyskanych przez Internet

Jakie wnioski wyciągnąć można z przedstawionych tu wyników badań. Wydaje się, że należy wyróżnić dwie kategorie osób dorosłych, które wykorzystują Internet, poszukując informacji. Osoby te różnią się pod względem reprezentowanych cech społeczno-demograficznych. Pierwsza kategoria – **świadomi swoich kompetencji** – to osoby lepiej wykształcone, zamożniejsze, mieszkające częściej na wsi niż w mieście i wykonujące zawody klasy średniej. Oceniają oni stosunkowo wysoko swoje umiejętności z zakresu pozyskiwania informacji z Internetu. Stosują więcej procedur, aby docierać do informacji wiarygodnych i dzięki temu zwiększają skuteczność swoich działań, szczególnie podejmowanych na podstawie tych informacji. Ufają oni nie tyle treściom pochodzącym z sieci, ile swoim kompetencjom w zakresie ich pozyskania i krytycznej oceny.

Druga kategoria – **świadomi braku kompetencji** – to osoby słabiej wykształcone, uboższe, pochodzące raczej ze wsi niż z miasta, często robotnicy i rolnicy. Odczuwają brak kompetencji potrzebnych do poszukiwania informacji w sieci i dlatego im nie ufają. Nie wierzą także w swoją wiedzę i intuicję, poszukując informacji, stosują niewiele procedur w celu pozyskania informacji wiarygodnych. Odczuwany i deklarowany brak kompetencji jest szczególnie dotkliwy i frustrujący w badanej grupie wiekowej. To czas aktywności zawodowej oraz uczestnictwa w sferze publicznej. **Świadomi braku kompetencji** zagrożeni są wykluczeniem cyfrowym – nie mogą optymalnie funkcjonować we wszystkich sferach swojego życia – a jak zaznaczyłam na wstępie – formują oni kształt współczesnej Polski. Dlatego też ta grupa powinna stać się przedmiotem działań ze sfery edukacji medialnej. Działania, co należy podkreślić, bardzo specyficznych, dostosowanych do możliwości odbiorców i prowadzonych ze zrozumieniem dla ich sytuacji.

Bibliografia

- Bauman Z. (2000), *Ponowoczesność jako źródło cierpień*, Sic!, Warszawa.
- Batorski D. (2013), *Polacy wobec technologii cyfrowych – uwarunkowania dostępności i sposobów korzystania* [w:] J. Czapiński, T. Panek (red.), *Diagnoza społeczna 2013. Warunki i jakość życia Polaków – Raport*, Rada Monitoringu Społecznego, Warszawa.
- Bierówka J. (2009), *Wykorzystanie internetu przez młodzież akademicką w toku studiowania* [w:] K. Pokorna-Ignatowicz, J. Bierówka (red.), „Stare” media w obliczu „nowych”, „nowe” w obliczu „starych”, AFM, Kraków.
- Górecka D. (red.) (2012), *Cyfrowa przyszłość. Katalog kompetencji medialnych i informacyjnych*, Fundacja Nowoczesna Polska, <https://www.nowoczesnapolska.org.pl/wp-content/uploads/2012/05/Cyfrowa-Przyszlosc-Katalog-Kompetencji-Medialnych-i-Informacyjnych1.pdf> [dostęp: 30.11.2014].
- Krzysztofek K. (2010), *Internet uspołeczniony: Web 2.0 jako zmiana kulturowa* [w:] P. Francuz, S. Jędrzejewski (red.), *Nowe media i komunikowanie wizualne*, Wyd. KUL, Lublin.
- Ogonowska A. (2013), *Współczesna edukacja medialna: teoria i rzeczywistość*, Wyd. UP, Kraków.
- Pyżalski J. (2011), *Agresja elektroniczna wśród dzieci i młodzieży*, GWP, Sopot.
- Siuda P., Stunża G.D., Dąbrowska A.J., Klimowicz M., Kulczycki E., Piotrowska R., Rozkosz E., Sieńko M., Stachura K. (2013), *Dzieci sieci 2.0. Kompetencje komunikacyjne młodych*, Instytut Kultury Miejskiej, Fundacja Ośrodek Badań Analiz Społecznych, Gdańsk.
- Veelen van I. (2008), *Prawda według Wikipedii*, Holandia.
- World Internet Project Poland (2013), Agora SA, Orange Polska, Warszawa.